Repertoriul jurisprudenței

HOTĂRÂREA CURȚII (Camera a doua)

10 iulie 2025 * [i]

„Trimitere preliminară – Cooperare judiciară în materie penală – Ordin european de anchetă – Directiva 2014/41/UE – Articolul 2 litera (c) punctul (ii) – Noțiunea de «altă autoritate competentă care acționează în calitate de autoritate de anchetă în cadrul procedurilor penale» – Competența de a dispune strângerea de probe în conformitate cu dreptul intern – Măsuri de percheziție care necesită autorizarea unui judecător de instrucție – Articolul 6 alineatele (1) și (2) – Condițiile pentru emiterea unui ordin european de anchetă”

În cauza C-635/23,

având ca obiect o cerere de decizie preliminară formulată în temeiul articolului 267 TFUE de Kammergericht (Tribunalul Regional Superior din Berlin, Germania), prin decizia din 20 octombrie 2023, primită de Curte la 23 octombrie 2023, în procedura privind recunoașterea și executarea unui ordin european de anchetă referitor la

WBS GmbH,

cu participarea:

Generalstaatsanwaltschaft Berlin,

CURTEA (Camera a doua),

compusă din doamna K. Jürimäe (raportoare), președintă de cameră, domnul K. Lenaerts, președintele Curții, îndeplinind funcția de judecător al Camerei a doua, și domnii M. Gavalec, Z. Csehi și F. Schalin, judecători,

avocat general: domnul A. Rantos,

grefier: doamna M. Krausenböck, administratoare,

având în vedere procedura scrisă și în urma ședinței din 13 noiembrie 2024,

luând în considerare observațiile prezentate:

– pentru WBS GmbH, de K. Schaefer, Rechtsanwalt;

– pentru Generalstaatsanwaltschaft Berlin, de J. Scherf;

* Limba de procedură: germana.

– pentru guvernul german, de J. Möller, M. Hellmann, A. Sahner și J. Simon, în calitate de agenți;

– pentru guvernul eston, de M. Kriisa, în calitate de agent;

– pentru guvernul leton, de J. Davidoviča, K. Pommere și S. Zābele, în calitate de agenți;

– pentru guvernul polonez, de B. Majczyna și J. Sawicka, în calitate de agenți;

– pentru guvernul portughez, de J. I. Barbosa de Pinho, P. Barros da Costa și J. Ramos, în calitate de agenți;

– pentru guvernul suedez, de H. Eklinder, în calitate de agent;

– pentru Comisia Europeană, de H. Leupold și J. Vondung, în calitate de agenți,

după ascultarea concluziilor avocatului general în ședința din 13 februarie 2025,

pronunță prezenta

Hotărâre

1 Cererea de decizie preliminară privește interpretarea articolului 2 litera (c) punctul (ii) din Directiva 2014/41/UE a Parlamentului European și a Consiliului din 3 aprilie 2014 privind ordinul european de anchetă în materie penală (JO 2014, L 130, p. 1).

2 Această cerere a fost formulată în cadrul unei cereri de executare în Germania a unui ordin european de anchetă emis de Korupcijas novēršanas un apkarošanas birojs (Biroul pentru Prevenirea și Combaterea Corupției, Letonia) (denumit în continuare „KNAB”) privind măsuri de investigare referitoare la WBS GmbH.

Cadrul juridic

Dreptul Uniunii

3 Considerentele (5)-(8), (10) și (11) ale Directivei 2014/41 au următorul cuprins:

„(5) De la adoptarea Deciziilor-cadru 2003/577/JAI [a Consiliului din 22 iulie 2003 privind executarea în Uniunea Europeană a ordinelor de înghețare a bunurilor sau a probelor (JO 2003, L 196, p. 45, Ediție specială, 19/vol. 6, p. 125)] și 2008/978/JAI [a Consiliului din 18 decembrie 2008 privind mandatul european de obținere a probelor în scopul obținerii de obiecte, documente și date în vederea utilizării acestora în cadrul procedurilor în materie penală (JO 2008, L 350, p. 72)], a devenit evident faptul că actualul cadru de strângere a probelor este prea fragmentat și complicat. În consecință, se impune o nouă abordare.

(6) În cadrul Programului de la Stockholm adoptat de Consiliul European la 10-11 decembrie 2009, acesta a considerat că ar trebui să se urmărească instituirea unui sistem cuprinzător pentru obținerea probelor în cazurile cu o dimensiune transfrontalieră, pe baza principiului recunoașterii reciproce. Consiliul European a arătat că instrumentele existente în acest

domeniu constituie un regim fragmentar și că este necesară o nouă abordare, bazată pe principiul recunoașterii reciproce, dar care să ia în considerare și flexibilitatea sistemului tradițional de asistență judiciară reciprocă. În consecință, Consiliul European a solicitat un sistem cuprinzător care să înlocuiască toate instrumentele existente în acest domeniu, inclusiv Decizia-cadru [2008/978], care să includă pe cât posibil toate tipurile de probe și care să prevadă termene pentru aplicare și să limiteze pe cât posibil motivele de refuz.

(7) Această nouă abordare este bazată pe un instrument unic numit ordinul european de anchetă. Un ordin european de anchetă urmează să fie emis în scopul desfășurării uneia sau mai multor măsuri de investigare specifice în statul care execută ordinul european de anchetă (denumit în continuare «statul executant») în vederea strângerii de probe. Aceasta include obținerea de probe care sunt deja în posesia autorității executante.

(8) Ordinul european de anchetă ar trebui să aibă un domeniu de aplicare orizontal și, în consecință, să se aplice tuturor măsurilor de investigare destinate strângerii de probe. Totuși, instituirea unei echipe comune de anchetă și strângerea de probe în cadrul unei astfel de echipe necesită norme specifice care sunt mai eficient tratate în mod separat. Prin urmare, fără a aduce atingere aplicării prezentei directive, instrumentele existente ar trebui să se aplice în continuare acestui tip de măsură de investigare.

[…]

(10) Ordinul european de anchetă ar trebui să se axeze pe măsura de investigare care trebuie pusă în aplicare. Autoritatea emitentă este cea mai în măsură să decidă ce măsură de investigare urmează să fie utilizată, pe baza cunoașterii detaliilor anchetei respective. Totuși, autoritatea executantă ar trebui, ori de câte ori este posibil, să utilizeze un alt tip de măsură de investigare dacă măsura indicată nu există în temeiul dreptului său intern sau nu ar fi disponibilă într-o cauză internă similară. Disponibilitatea ar trebui să se refere la cazurile în care măsura de investigare indicată există în temeiul dreptului statului executant, dar este disponibilă în mod legal numai în anumite situații, de exemplu atunci când măsura de investigare poate fi executată doar pentru încălcări de o anumită gravitate, împotriva unor persoane față de care există deja un anumit nivel de suspiciune sau cu acordul persoanei vizate. Autoritatea executantă poate, de asemenea, să recurgă la un alt tip de măsură de investigare atunci când aceasta ar duce la același rezultat ca măsura de investigare indicată în ordinul european de anchetă prin mijloace care afectează mai puțin drepturile fundamentale ale persoanei în cauză.

(11) Recurgerea la ordinul european de anchetă ar trebui să se facă atunci când executarea unei măsuri de investigare pare proporțională, adecvată și aplicabilă în cazul respectiv. Autoritatea emitentă ar trebui prin urmare să determine dacă probele solicitate sunt necesare și proporționale față de scopul procedurilor, dacă măsura de investigare aleasă este necesară și proporțională față de strângerea probelor în cauză și dacă, prin emiterea unui ordin european de anchetă, un alt stat membru ar trebui implicat în strângerea probelor respective. Aceeași evaluare ar trebui efectuată și în cadrul procedurii de validare, atunci când validarea ordinului european de anchetă este necesară în temeiul prezentei directive. Executarea unui ordin european de anchetă nu ar trebui refuzată din alte motive decât cele menționate în prezenta directivă. Cu toate acestea, autoritatea executantă ar trebui să aibă dreptul de a opta pentru o măsură de investigare mai puțin intruzivă decât cea indicată într-un ordin european de anchetă dacă aceasta permite obținerea unor rezultate similare.”

4 Potrivit articolului 2 litera (c) din această directivă:

„În sensul prezentei directive, se aplică următoarele definiții:

[…]

(c) «autoritate emitentă» înseamnă:
(i) un judecător, o instanță judecătorească, un judecător de instrucție sau un procuror competent pentru cauza vizată sau
(ii) orice altă autoritate competentă, astfel cum este definită de către statul emitent, care acționează, în cazul respectiv, în calitate de autoritate de anchetă în cadrul procedurilor penale, care are competența să dispună strângerea de probe în conformitate cu dreptul intern. În plus, înainte de a fi transmis autorității executante, ordinul european de anchetă este validat, după examinarea conformității sale cu condițiile pentru emiterea unui ordin european de anchetă în temeiul prezentei directive, în special condițiile prevăzute la articolul 6 alineatul (1), de către un judecător, o instanță judecătorească, un judecător de instrucție sau un procuror din statul emitent. În cazul în care ordinul european de anchetă a fost validat de o autoritate judiciară, autoritatea respectivă poate fi considerată, de asemenea, autoritate emitentă în sensul transmiterii ordinului european de anchetă”.

5 Articolul 6 din directiva menționată, intitulat „Condițiile pentru emiterea și transmiterea unui ordin european de anchetă”, prevede:

„(1) Autoritatea emitentă poate emite un ordin european de anchetă numai dacă sunt îndeplinite următoarele condiții:

(a) emiterea ordinului european de anchetă este necesară și proporțională față de scopul procedurilor menționate la articolul 4, ținând cont de drepturile persoanei suspectate sau acuzate; și

(b) măsura sau măsurile de investigare indicate în ordinul european de anchetă ar putea fi dispuse în aceleași condiții într-o cauză internă similară.

(2) Condițiile menționate la alineatul (1) sunt evaluate, în fiecare caz, de către autoritatea emitentă.

(3) În cazul în care o autoritate executantă are motive să creadă că nu au fost îndeplinite condițiile prevăzute la alineatul (1), aceasta poate consulta autoritatea emitentă cu privire la importanța executării ordinului european de anchetă. După această consultare, autoritatea emitentă poate decide să retragă ordinul european de anchetă.”

6 Articolul 10 alineatele (3) și (4) din aceeași directivă prevede:

„(3) Autoritatea executantă poate recurge, de asemenea, la o măsură de investigare, alta decât cea indicată în ordinul european de anchetă, atunci când măsura de investigare selectată de autoritatea executantă ar avea același rezultat ca măsura de investigare indicată în ordinul european de anchetă, prin mijloace mai puțin intruzive.

(4) Atunci când decide să facă uz de posibilitatea menționată la alineatele (1) și (3), autoritatea executantă informează mai întâi autoritatea emitentă, care poate decide retragerea sau completarea ordinului european de anchetă.”

7 Atunci când emite un ordin european de anchetă, autoritatea emitentă este obligată să completeze și să semneze un formular al cărui model figurează în anexa A la Directiva 2014/41. Partea introductivă a acestui model de formular are următorul cuprins:

„Prezentul ordin de anchetă a fost emis de o autoritate competentă. Autoritatea emitentă certifică faptul că emiterea prezentului ordin european de anchetă este necesară și proporționată față de scopul procedurilor specificate în cadrul acestuia, ținând cont de drepturile persoanei suspectate sau acuzate, și că măsurile de investigare solicitate ar fi putut fi dispuse în aceleași condiții într-o cauză internă similară. Solicit ca măsura sau măsurile de investigare precizate mai jos să fie aplicate ținând seama în mod corespunzător de confidențialitatea anchetei, iar probele obținute ca rezultat al executării ordinului european de anchetă să fie transferate.”

Dreptul german

8 Articolul 91d alineatul (1) din Gesetz über die internationale Rechtshilfe in Strafsachen (Legea privind asistența judiciară internațională în materie penală) din 23 decembrie 1982 (BGBl. 1982 I, p. 2071) are următorul cuprins:

„Asistența judiciară se poate acorda numai dacă statul membru solicitant a prezentat cererea utilizând formularul din anexa A sau din anexa C la Directiva [2014/41], în versiunea în vigoare, și dacă aceasta a fost prezentată

1. de o autoritate judiciară în sensul articolului 2 litera (c) punctul (i) din Directiva [2014/41] sau

2. de o altă autoritate decât cea menționată la punctul 1, desemnată ca fiind competentă de către statul membru solicitant, și a fost validată de o autoritate menționată la punctul 1 de mai sus în secțiunea L a formularului din anexa A la Directiva [2014/41].”

Dreptul leton

9 În conformitate cu articolul 887^{1} alineatul (1) din Kriminālprocesa likums (Codul de procedură penală, *Latvijas Vēstnesis*, 2005, nr. 74), atunci când, în cadrul unei proceduri penale, este necesar să se efectueze înainte de începerea urmăririi penale un act de procedură pe teritoriul unui alt stat membru al Uniunii Europene, responsabilul de procedură, atunci când emite un ordin european de anchetă, evaluează proporționalitatea și necesitatea acestuia în raport cu infracțiunea care face obiectul anchetei, după care procurorul însărcinat cu conducerea anchetei verifică de asemenea conformitatea actului de procedură solicitat unui alt stat membru cu cerințele legii și evaluează necesitatea și proporționalitatea sa în raport cu infracțiunea care face obiectul anchetei. Înainte de emiterea unui ordin european de anchetă, responsabilul de procedură ia toate măsurile care ar fi necesare în cazul în care actul de procedură ar fi executat în Letonia.

10 Percheziţiile sunt reglementate la articolele 179-185 din Codul de procedură penală. Articolul 179 alineatul (1) din acest cod defineşte percheziţia ca fiind o măsură de investigare ce are ca obiect investigarea forţată a unor spaţii, a unui teren, a unui vehicul sau a unei persoane în scopul localizării şi confiscării obiectului căutat atunci când există motive rezonabile să se creadă că acesta se află la locul percheziţiei.

11 Articolul 180 alineatul (1) din codul menţionat prevede că percheziţia se efectuează în urma deciziei unui judecător de instrucţie sau a unei instanţe. Judecătorul de instrucţie îşi întemeiază decizia pe o propunere prezentată de responsabilul de procedură şi pe înscrisurile anexate la aceasta.

Litigiul principal şi întrebarea preliminară

12 La 5 aprilie 2019, KNAB a iniţiat o procedură penală împotriva unui anumit număr de funcţionari care lucrau în serviciul unei fundaţii cu sediul în Riga (Letonia), pentru fraudă la scară largă, delapidare ilegală la scară largă a bunurilor aparţinând unui terţ, precum şi fals şi uz de fals. În cadrul anchetei sale, KNAB a considerat necesar să emită un ordin european de anchetă pentru a efectua o percheziţie a sediilor comerciale ale întreprinderilor FF GmbH şi WBS, cu sediul în Berlin (Germania). În acest scop, KNAB a solicitat judecătorului de instrucţie din cadrul Rīgas pilsētas Vidzemes priekšpilsētas tiesa (Tribunalul Oraşului Riga, Arondismentul Suburban Vidzeme, Letonia) autorizarea acestei măsuri de investigare în conformitate cu articolele 179 şi 180 din Codul de procedură penală.

13 Prin două ordonanţe din 24 aprilie 2019, acest judecător de instrucţie a admis cererea KNAB pentru motivul, pe de o parte, că se putea prezuma că în incintele acestor două întreprinderi se găseau documente, suporturi de date şi obiecte utile procedurii penale şi, pe de altă parte, că percheziţiile al căror obiect era identificarea şi ridicarea acestor documente, suporturi şi obiecte erau necesare şi proporţionale.

14 La 25 aprilie 2019, KNAB a emis un ordin european de anchetă (denumit în continuare „ordinul european de anchetă în cauză”), prin care a solicitat autorităţilor germane să procedeze la audierea a doi martori, precum şi la executarea celor două ordine de percheziţie menţionate la punctul anterior. Latvijas Republikas Ģenerālprokuratūra (Parchetul General al Republicii Letonia) a validat ordinul european de anchetă în cauză şi l-a transmis Staatsanwaltschaft Berlin (Parchetul din Berlin, Germania).

15 La cererea formulată de Parchetul din Berlin, Amtsgericht Berlin-Tiergarten (Tribunalul Districtual Tiergarten din Berlin, Germania) a dispus percheziţionarea spaţiilor comerciale ale întreprinderilor FF şi WBS. Aceste percheziţii au fost efectuate la 13 mai 2019 şi au asigurat obţinerea a numeroase mijloace de probă.

16 WBS a sesizat Kammergericht (Tribunalul Regional Superior din Berlin, Germania), care este instanţa de trimitere, cu o cerere prin care a solicitat ca această instanţă să constate că predarea către Republica Letonia a elementelor de probă colectate în executarea ordinului european de anchetă în cauză nu poate fi admisă.

17 În susţinerea acţiunii formulate, WBS invocă Hotărârea din 16 decembrie 2021, Spetsializirana prokuratura (Date de transfer şi de localizare) (C-724/19, denumită în continuare „Hotărârea Spetsializirana prokuratura”, EU:C:2021:1020), din care ar reieşi că un ordin european de anchetă

privind o măsură de investigare care, în temeiul dreptului statului membru emitent, nu poate fi dispusă decât de o instanță nu poate fi emis în mod valabil decât de o autoritate care are o asemenea calitate. Or, în speță, pe de o parte, KNAB nu ar fi o instanță și, pe de altă parte, în temeiul dreptului leton, numai o autoritate care are această calitate ar fi competentă să dispună o astfel de măsură de percheziție.

18 Parchetul din Berlin a întrebat Parchetul General al Republicii Letonia dacă ordinul european de anchetă în cauză putea fi eventual emis din nou de o instanță. Parchetul General al Republicii Letonia a răspuns negativ, pentru motivul că dreptul leton nu permitea acest lucru.

19 În acest context, instanța de trimitere ridică problema dacă principiile rezultate din Hotărârea Spetsializirana prokuratura trebuie să se aplice în cauza cu care este sesizată, ceea ce ar trebui să o determine să constate că predarea probelor în executarea ordinului european de anchetă în discuție nu poate fi admisă.

20 În primul rând, instanța de trimitere constată că, în cauza în care s-a pronunțat această hotărâre, autoritatea care a emis ordinul european de anchetă putea fi calificată drept „autoritate emitentă”, în temeiul articolului 2 litera (c) punctul (i) din Directiva 2014/41, în timp ce în prezenta cauză KNAB este o „altă autoritate competentă definită de către statul emitent”, în sensul articolului 2 litera (c) punctul (ii) din această directivă. Instanța de trimitere ridică, așadar, problema dacă răspunsul dat de Curte în hotărârea menționată este aplicabil și într-o situație în care ordinul european de anchetă a fost emis de o autoritate care intră sub incidența acestei a doua dispoziții.

21 Potrivit instanței de trimitere, punctele 29 și 30 din Hotărârea Spetsializirana prokuratura pot fi înțelese în sensul că o „altă autoritate competentă”, în sensul articolului 2 litera (c) punctul (ii) din directiva menționată, poate acționa în calitate de autoritate emitentă a unui ordin european de anchetă chiar dacă, în temeiul dreptului național, măsura de investigare în cauză nu poate fi adoptată decât de o instanță, cu condiția însă ca o astfel de instanță să intervină într-un alt stadiu al procedurii.

22 În al doilea rând, prezenta cauză s-ar distinge de cea în care s-a pronunțat Hotărârea Spetsializirana prokuratura întrucât măsura de investigare care a făcut obiectul ordinului european de anchetă în discuție în acea cauză, deși nu putea, în temeiul dreptului leton, să fie dispusă decât de o instanță, ar fi fost autorizată, anterior emiterii acestui ordin, de un judecător de instrucție leton care a considerat-o necesară și proporțională. Această împrejurare ar avea drept consecință faptul că motivele reținute de Curte la punctele 32-38 din respectiva hotărâre pentru a-și întemeia interpretarea dată articolului 2 litera (c) punctul (i) din Directiva 2014/41 ar fi lipsite de pertinență în cadrul cauzei principale.

23 Astfel, *primo*, Curtea ar fi considerat, pe de o parte, că autoritatea competentă să dispună o măsură de investigare în temeiul dreptului național este singura în măsură să îndeplinească obligațiile de verificare și de justificare a măsurii în cauză și, pe de altă parte, că autoritatea emitentă nu poate emite ordinul european de anchetă decât cu condiția ca măsura de investigare vizată de acest ordin să fi putut fi dispusă în aceleași condiții într-o cauză internă similară.

24 Or, în cadrul cauzei cu care este sesizată, instanța de trimitere consideră că autoritatea competentă în temeiul dreptului național să dispună măsura de investigare ar fi îndeplinit obligațiile de verificare și de justificare a acesteia, prevăzute la articolul 6 alineatul (1) litera (a) din Directiva 2014/41, dat fiind că judecătorul de instrucție leton competent a considerat că percheziții în cauză erau necesare și proporționale. În plus, autoritatea emitentă ar fi emis

ordinul european de anchetă în cauză în aceleași condiții ca cele în care ar fi putut fi dispusă o măsură de investigare într-o cauză internă similară, întrucât o instanță a intervenit pentru a autoriza măsura de percheziție anterior emiterii acestui ordin.

25 *Secundo*, Curtea ar fi considerat în Hotărârea Spetsializirana prokuratura că, în temeiul dreptului național, autoritatea emitentă a ordinului european de anchetă trebuie să fie autoritatea competentă să dispună, în cadrul unei proceduri naționale, măsura de investigare care face obiectul acestui ordin, deoarece, în caz contrar, aceasta ar avea drept consecință complexificarea și compromiterea sistemului de cooperare simplificată și eficientă de asistență judiciară reciprocă instituit prin Directiva 2014/41.

26 Or, pe de o parte, această instanță are îndoieli cu privire la relevanța unei astfel de considerații în speță, din moment ce tocmai o asemenea cerință este susceptibilă să complice procedura de asistență judiciară reciprocă.

27 Astfel, în anumite state membre, precum în Germania, instanța însărcinată cu instrucția nu ar juca un rol central în procedura de anchetă și nu ar interveni decât în mod punctual, în special pentru a autoriza anumite măsuri de investigare solicitate de parchet. În asemenea împrejurări, dacă ar trebui să se considere că numai această instanță poate fi calificată drept „autoritate emitentă”, în sensul Directivei 2014/41, în timp ce, în fapt, parchetul este cel care răspunde de procedura de investigare, aceasta ar conduce la întârzieri în ceea ce privește asistența judiciară reciprocă, în special în ipoteza în care autoritatea executantă ar decide să adreseze întrebări autorității emitente în temeiul articolului 6 alineatul (3) prima teză din Directiva 2014/41. O complexificare a procedurii de asistență reciprocă ar putea rezulta de asemenea din faptul că, în unele state membre, anumite măsuri de investigare ar putea să nu fie de competența exclusivă a instanțelor naționale, ci ar putea fi dispuse de alte autorități. Într-o asemenea împrejurare, nu ar fi exclus, așadar, ca autoritatea executantă să poată fi sesizată cu două ordine europene de anchetă emise de doi interlocutori diferiți.

28 Pe de altă parte, potrivit instanței de trimitere, ar fi necesar să se facă referire, prin analogie, la jurisprudența rezultată din Hotărârea din 27 mai 2019, PF (Procurorul General al Lituaniei) (C-509/18, EU:C:2019:457), referitoare la mandatul european de arestare, din care ar reieși că autoritatea care emite mandatul național de arestare poate fi diferită de cea care emite mandatul european de arestare.

29 În aceste condiții, Kammergericht (Tribunalul Regional Superior din Berlin) a hotărât să suspende judecarea cauzei și să adreseze Curții următoarea întrebare preliminară:

„Un ordin european de anchetă ce are ca obiect o măsură a cărei adoptare este, potrivit dreptului statului emitent, de competența instanțelor judecătorești poate fi emis, în cooperare cu o autoritate de validare nejudiciară, de către o autoritate competentă în sensul articolului 2 litera (c) punctul (ii) din Directiva [2014/41], în cazul în care o instanță judecătorească din statul emitent a autorizat anterior măsura respectivă și a îndeplinit cu această ocazie obligațiile de verificare și de motivare prevăzute de Directiva 2014/41?”

Cu privire la întrebarea preliminară

30 Prin intermediul întrebării formulate, instanța de trimitere solicită în esență să se stabilească dacă articolul 2 litera (c) punctul (ii) din Directiva 2014/41 trebuie interpretat în sensul că poate fi calificată drept „autoritate emitentă”, în sensul acestei dispoziții, o autoritate administrativă definită de statul emitent care, în speță, acționează în calitate de autoritate de anchetă în cadrul procedurilor penale și ale cărei măsuri de investigare care implică o ingerință în drepturile fundamentale ale persoanei în cauză trebuie, în conformitate cu dreptul intern, să fie autorizate în prealabil de o autoritate judiciară.

31 Articolul 2 litera (c) din Directiva 2014/41 definește la punctele (i) și (ii) noțiunea de „autoritate emitentă” ca fiind fie „un judecător, o instanță judecătorească, un judecător de instrucție sau un procuror competent pentru cauza vizată”, fie „orice altă autoritate competentă, astfel cum este definită de statul emitent, care acționează, în cazul respectiv, în calitate de autoritate de anchetă în cadrul procedurilor penale, care are competența să dispună strângerea de probe în conformitate cu dreptul intern”.

32 Reiese, așadar, din modul de redactare a articolului 2 litera (c) punctul (ii) din această directivă că „autoritatea emitentă”, în sensul acestei dispoziții, este o autoritate națională care îndeplinește următoarele trei condiții cumulative.

33 În primul rând, din utilizarea termenului „altă” rezultă că o astfel de autoritate nu este una dintre autoritățile judiciare prevăzute la articolul 2 litera (c) punctul (i) din Directiva 2014/41, și anume un judecător, o instanță judecătorească, un judecător de instrucție sau un procuror, ci o autoritate precum o autoritate administrativă, care a fost desemnată de statul membru emitent ca fiind competentă să emită un ordin european de anchetă.

34 În al doilea rând, această autoritate trebuie să fie cea care, în speță, acționează în calitate de autoritate de anchetă în cadrul unor proceduri penale.

35 În al treilea rând, autoritatea menționată trebuie să fie competentă să dispună strângerea de probe în conformitate cu dreptul intern.

36 În ceea ce privește litigiul principal, este cert că KNAB îndeplinește primele două dintre aceste condiții. Astfel, din dosarul de care dispune Curtea reiese că, pe de o parte, în calitate de autoritate administrativă, KNAB nu face parte dintre cele prevăzute la articolul 2 litera (c) punctul (i) din Directiva 2014/41. Pe de altă parte, în conformitate cu dreptul național, KNAB este autoritatea însărcinată cu anchetele în cauzele care țin de domeniul combaterii corupției și această autoritate a fost desemnată ca fiind competentă să emită ordinele europene de anchetă în cauzele respective.

37 Instanța de trimitere ridică însă problema dacă autoritatea amintită îndeplinește a treia dintre aceste condiții, menționată la punctul 35 din prezenta hotărâre, și anume cea de a avea „competența să dispună strângerea de probe în conformitate cu dreptul intern”.

38 În această privință, instanța respectivă subliniază că, printre măsurile de investigare care fac obiectul ordinului european de anchetă în cauză, numai măsurile referitoare la audierea martorilor au putut fi dispuse direct de KNAB, fără să fi trebuit să obțină autorizarea prealabilă a unui judecător de instrucție. În schimb, măsurile de percheziție a spațiilor comerciale în discuție

în cauza principală, întrucât determinau o ingerință în drepturile fundamentale ale persoanei în cauză, au trebuit să fie autorizate, în conformitate cu dreptul leton, de un atare judecător, după ce KNAB a adresat acestuia din urmă o cerere de autorizare.

39 În aceste condiții, instanța de trimitere urmărește să se stabilească dacă faptul că, în dreptul leton, măsurile de percheziție solicitate de KNAB trebuie să fie autorizate de un judecător de instrucție înainte de a putea fi executate are drept consecință că această autoritate nu poate fi considerată competentă să dispună strângerea de probe în conformitate cu dreptul intern, în sensul articolului 2 litera (c) punctul (ii) din Directiva 2014/41.

40 Întrucât modul de redactare a articolului 2 litera (c) punctul (ii) din această directivă nu permite, în sine, să se răspundă la această întrebare, trebuie, conform unei jurisprudențe constante, să se țină seama de contextul și de obiectivele urmărite de reglementarea din care această dispoziție face parte [a se vedea în acest sens Hotărârea din 17 noiembrie 1983, Merck, 292/82, EU:C:1983:335, punctul 12, și Hotărârea din 21 decembrie 2023, G. K. ș.a. (Parchetul European), C-281/22, EU:C:2023:1018, punctul 46, precum și jurisprudența citată].

41 În primul rând, trebuie avut în vedere contextul în care se înscrie această dispoziție.

42 *Primo*, articolul 6 alineatul (1) litera (a) din directiva menționată coroborat cu articolul 6 alineatul (2) și cu anexa A la aceeași directivă și în lumina considerentului (11) al acesteia impune autorității emitente o obligație de a verifica necesitatea și proporționalitatea măsurii de investigare care face obiectul ordinului european de anchetă, în raport cu scopul procedurii în cadrul căreia este emis acest ordin și ținând cont de drepturile persoanei suspectate sau acuzate (a se vedea în acest sens Hotărârea Spetsializirana prokuratura, punctul 32).

43 În plus, în ceea ce privește ipoteza în care un ordin european de anchetă provine de la o „autoritate emitentă”, în sensul articolului 2 litera (c) punctul (ii) din Directiva 2014/41, din a doua teză a acestei dispoziții reiese că, înainte de a fi transmis autorității executante, acest ordin trebuie validat, după examinarea conformității sale cu condițiile de emitere prevăzute de directiva menționată, în special cu condițiile prevăzute la articolul 6 alineatul (1) din aceasta, „de către un judecător, o instanță judecătorească, un judecător de instrucție sau un procuror”.

44 Rezultă că, după cum a arătat domnul avocat general la punctul 45 din concluzii, emiterea unui ordin european de anchetă de către o „altă autoritate competentă definită de către statul emitent”, în sensul articolului 2 litera (c) punctul (ii) din Directiva 2014/41, implică un control al necesității și al proporționalității acestui ordin pe două niveluri ale procedurii în statul membru emitent, și anume, pe de o parte, cu ocazia adoptării sale în cadrul procedurii naționale de anchetă și, pe de altă parte, cu ocazia validării sale de către o autoritate judiciară înainte de a fi transmis autorității executante.

45 În speță, dubiile instanței de trimitere cu privire la calitatea de „autoritate emitentă” a KNAB privesc primul dintre aceste două niveluri de control. Astfel, în ceea ce privește al doilea nivel, este cert că, înainte de transmiterea sa către autoritatea executantă, ordinul european de anchetă în cauză a fost validat de un procuror, și anume de Parchetul General al Republicii Letonia, care a examinat necesitatea și proporționalitatea acestui ordin în conformitate cu dispozițiile directivei menționate.

46 În această privință, din considerentul (10) al Directivei 2014/41 reiese că respectiva directivă identifică autoritatea emitentă ca fiind autoritatea cel mai bine plasată să decidă ce măsură de investigare urmează să fie utilizată, pe baza cunoașterii detaliilor anchetei în discuție (Hotărârea Spetsializirana prokuratura, punctul 37).

47 Astfel cum s-a amintit la punctul 34 din prezenta hotărâre, pentru a fi considerată o „autoritate emitentă", în sensul Directivei 2014/41, această „altă autoritate" menționată la articolul 2 litera (c) punctul (ii) din directiva menționată trebuie să fie cea care, în speță, este însărcinată cu ancheta penală. Această poziție îi permite, ținând seama de cunoașterea elementelor anchetei în discuție, să efectueze, în conformitate cu articolul 6 alineatul (1) litera (a) din directiva amintită, controlul necesității și al proporționalității măsurii de investigare pe care dorește să o vadă efectuată într-un alt stat membru în cadrul unui ordin european de anchetă.

48 Or, simpla împrejurare că dreptul statului membru emitent subordonează adoptarea unor măsuri de investigare solicitate de autoritatea însărcinată cu ancheta condiției ca acestea să fie autorizate în prealabil de un judecător de instrucție atunci când implică o ingerință în drepturile fundamentale ale persoanei în cauză nu se opune ca această autoritate însărcinată cu procedura de anchetă să fie considerată ca având „competența să dispună strângerea de probe în conformitate cu dreptul intern", în sensul articolului 2 litera (c) punctul (ii) din Directiva 2014/41, și, în consecință, ca ea să poată fi calificată drept „autoritate emitentă", în sensul acestei dispoziții.

49 Astfel, o asemenea cerință permite să se asigure că examinarea necesității și a proporționalității măsurilor menționate efectuată de autoritatea însărcinată cu ancheta, la primul nivel menționat la punctul 42 din prezenta hotărâre, se efectuează sub controlul unei instanțe, pentru ca aceasta din urmă să confirme printre altele că măsurile avute în vedere sunt necesare și nu aduc atingere în mod disproporționat drepturilor fundamentale ale persoanei suspectate sau acuzate.

50 *Secundo*, interpretarea care figurează la punctul 48 din prezenta hotărâre este confirmată de articolul 6 alineatul (1) litera (b) din Directiva 2014/41.

51 Astfel, în conformitate cu această dispoziție, autoritatea emitentă poate emite un ordin european de anchetă numai cu condiția ca măsura sau măsurile de investigare indicate în acest ordin să fi putut fi dispuse în aceleași condiții într-o cauză internă similară.

52 Prin utilizarea termenilor „în aceleași condiții" și „într-o cauză internă similară", articolul 6 alineatul (1) litera (b) din directiva menționată condiționează stabilirea condițiilor precise necesare pentru emiterea unui ordin european de anchetă exclusiv de dreptul statului emitent. Această dispoziție urmărește astfel să evite o eludare a normelor și a garanțiilor prevăzute de dreptul statului emitent [a se vedea în acest sens Hotărârea din 30 aprilie 2024, M.N. (EncroChat), C-670/22, EU:C:2024:372, punctele 92 și 97]

53 Or, după cum reiese din dosarul de care dispune Curtea, cerința potrivit căreia o măsură de investigare preconizată de KNAB în cadrul unui ordin european de anchetă, atunci când implică o ingerință în drepturile fundamentale ale persoanei în cauză, trebuie să fie autorizată de un judecător de instrucție constituie tocmai o condiție prevăzută de dreptul leton pe care ar trebui să o îndeplinească și o măsură de investigare echivalentă care trebuie executată exclusiv pe teritoriul leton.

54 În această privință, este necesar să se precizeze că situația în discuție în litigiul principal se distinge de cea în care s-a pronunțat Hotărârea Spetsializirana prokuratura.

55 Astfel, această din urmă cauză nu privea interpretarea punctului (ii), ci a punctului (i) al articolului 2 litera (c) din Directiva 2014/41, într-o situație în care un procuror a emis, în faza preliminară a procedurii penale, un ordin european de anchetă prin care se urmărea obținerea unor date de transfer și de localizare legate de telecomunicații, în timp ce, în cadrul unei proceduri naționale similare, adoptarea unei măsuri de investigare prin care se urmărea accesul la asemenea date era de competența exclusivă a instanței.

56 *Tertio*, o interpretare a articolului 2 litera (c) punctul (ii) din Directiva 2014/41, alta decât cea reținută la punctul 48 din prezenta hotărâre, ar fi contrară distincției efectuate de legiuitorul Uniunii între autoritățile care intră sub incidența articolului 2 litera (c) punctul (i) și, respectiv, a articolului 2 litera (c) punctul (ii) din această directivă.

57 Prin această distincție, legiuitorul menționat a dorit să permită ca autoritățile nejudiciare care, în conformitate cu dreptul intern, sunt însărcinate cu ancheta penală în cadrul procedurii naționale și care sunt competente să dispună măsuri de investigare să poată fi calificate drept „autoritate emitentă”, în sensul acestui articol 2 litera (c).

58 Or, a considera că intervenția, la primul nivel de control vizat la punctul 42 din prezenta hotărâre, a unei autorități judiciare, impusă de dreptul intern pentru autorizarea adoptării unora dintre aceste măsuri, ar implica în mod necesar ca numai această autoritate judiciară ar putea fi calificată drept „autoritate emitentă”, ar conduce la faptul că numai autoritățile judiciare prevăzute la articolul 2 litera (c) punctul (i) din directiva menționată ar fi competente să emită un ordin european de anchetă, în condițiile în care aceste autorități judiciare nu ar interveni decât punctual în cadrul procedurii naționale de anchetă penală.

59 O asemenea interpretare ar priva astfel articolul 2 litera (c) punctul (ii) din aceeași directivă de efectul său util, întrucât, ținând seama de faptul că autoritățile vizate de această dispoziție nu trebuie să aibă calitatea de „autorități judiciare”, este legitim ca statele membre să însoțească adoptarea măsurilor de investigare de către aceste autorități de garanții procedurale prevăzând printre altele, precum în speță, ca măsurile de investigare care implică o ingerință în drepturile fundamentale ale persoanelor vizate să fie autorizate în prealabil de o autoritate judiciară.

60 În al doilea rând, în ceea ce privește obiectivele Directivei 2014/41, respectiva directivă are ca obiect, astfel cum reiese din considerentele (5)-(8) ale acesteia, înlocuirea cadrului fragmentar și complex existent în materie de obținere de probe în cauzele penale care au o dimensiune transfrontalieră și urmărește, prin instituirea unui sistem simplificat și mai eficient întemeiat pe un instrument unic, și anume ordinul european de anchetă, să faciliteze și să accelereze cooperarea judiciară pentru a contribui la realizarea obiectivului atribuit Uniunii de a deveni un spațiu de libertate, securitate și justiție, întemeindu-se pe gradul de încredere ridicat care trebuie să existe între statele membre (Hotărârea Spetsializirana prokuratura, punctul 36, precum și jurisprudența citată).

61 Așa cum s-a amintit la punctul 46 din prezenta hotărâre, directiva menționată identifică autoritatea emitentă ca fiind autoritatea cel mai bine plasată să decidă ce măsură de investigare urmează să fie utilizată, pe baza cunoașterii detaliilor anchetei respective.

62 Prin urmare, având în vedere această considerație, precum și obiectivele de simplificare și de eficacitate a procedurii care stau la baza Directivei 2014/41, este justificat ca autoritatea națională care este efectiv însărcinată cu ancheta penală să poată fi calificată drept „autoritate emitentă”, în sensul articolului 2 litera (c) punctul (ii) din această directivă, chiar dacă unele dintre măsurile de investigare pe care dorește să le efectueze trebuie, în conformitate cu dreptul intern, să fie autorizate în prealabil de o autoritate judiciară atunci când ele implică o ingerință în drepturile fundamentale ale persoanei în cauză.

63 O asemenea interpretare a articolului 2 litera (c) punctul (ii) din directiva menționată permite să se garanteze că, atunci când mai multe măsuri de investigare sunt preconizate de o astfel de autoritate în cadrul aceleiași proceduri penale, dintre care unele necesită să fie autorizate de un judecător de instrucție, iar altele nu, unul și același ordin european de anchetă este emis de această autoritate pentru toate aceste măsuri de investigare, în calitatea sa de „autoritate emitentă”, în sensul acestei dispoziții.

64 Această interpretare permite de asemenea facilitarea eventualelor schimburi între autoritatea emitentă și autoritatea executantă ale ordinului european de anchetă, în temeiul articolului 6 alineatul (3) din aceeași directiva sau al articolului 10 alineatul (4) din aceasta.

65 În lumina ansamblului considerațiilor care precedă, este necesar să se răspundă la întrebarea adresată că articolul 2 litera (c) punctul (ii) din Directiva 2014/41 trebuie interpretat în sensul că poate fi calificată drept „autoritate emitentă”, în sensul acestei dispoziții, o autoritate administrativă definită de statul emitent care, în speță, acționează în calitate de autoritate de anchetă în cadrul procedurilor penale și ale cărei măsuri de investigare care implică o ingerință în drepturile fundamentale ale persoanei în cauză trebuie, în conformitate cu dreptul intern, să fie autorizate în prealabil de o autoritate judiciară.

Cu privire la cheltuielile de judecată

66 Întrucât, în privința părților din litigiul principal, procedura are caracterul unui incident survenit la instanța de trimitere, este de competența acesteia să se pronunțe cu privire la cheltuielile de judecată. Cheltuielile efectuate pentru a prezenta observații Curții, altele decât cele ale părților menționate, nu pot face obiectul unei rambursări.

Pentru aceste motive, Curtea (Camera a doua) declară:

Articolul 2 litera (c) punctul (ii) din Directiva 2014/41/UE a Parlamentului European și a Consiliului din 3 aprilie 2014 privind ordinul european de anchetă în materie penală

trebuie interpretat în sensul că

poate fi calificată drept „autoritate emitentă”, în sensul acestei dispoziții, o autoritate administrativă definită de statul emitent care, în speță, acționează în calitate de autoritate de anchetă în cadrul procedurilor penale și ale cărei măsuri de investigare care implică o ingerință în drepturile fundamentale ale persoanei în cauză trebuie, în conformitate cu dreptul intern, să fie autorizate în prealabil de o autoritate judiciară.

Semnături

[i] Punctul 2 din prezentul text a făcut obiectul unei modificări de ordin lingvistic ulterior primei publicări.